

17 JUL 2015

Kulturdepartementet

Dato: 14.07.2015

Vår ref: 15/2148 - BR (15/28041)

Dykkar ref:

Høringsvar - ny organisering av PTS

Vi viser til kulturdepartementets brev datert 20.04.2015 ang Høring – ny organisering av Det praktisk teologiske seminar.

Møre biskop har primært ønske om ett felles, kirkelig, og gjerne tverrfaglig, praktikum for Den norske kirke med eget eierskapet til kirkens praktikumsutdanning. Vi viser til departementets redegjørelse for en framtidig organisering av KUN. Vi mener at samme modell kunne gjøres gjeldende for videreføringen av PTS. KUNs styre har i sin høring pekt på at praktikumsutdanningen «står på to bein», et kirkelig og et akademisk. Det ligger historiske føringer til grunn for en slik todelt plattform i vår kirke. Med dette som bakteppe mener Møre biskop at tyngdepunktet i praktikumsutdanningen bør ha en tydelig kirkelig forankring. Med avvikling av PTS som nettopp har en todelt plattform, på den ene side en kirkelig ved Departementets/Kongens eierskap og en akademisk ved Universitetets teologiske fakultet på den annen side, er det gitt en historisk sjanse til å oppdatere og reorganisere en slik plattform inn i en ny tid.

Møre biskop vil primært se i retning av at de tre praktikumsinstitusjonene PTS, MF og MHS pluss KUN ble samordnet i ett felles kirkelig forankret praktikumsprosjekt, der del 1 av mer teoretisk art forvaltes av academia og en del 2 (et avsluttende praktikum) forvaltes av et kirkelig organ. Møre biskop vil i denne sammenheng peke på andre element som ligger nær i et skjæringspunkt mellom praktisk teologi som fag og biskoppelig tilsynsansvar. Dette gjelder Veien til prestetjeneste (VTP), Nasjonalt innføringsprogram for nye prester og KUNs tverrfaglig praktikumsprogram. Disse programdelen kunne med fordel innordnes i ett større kirkelig forankret praktikumsprogram.

Videre vil Møre biskop vektlegge konfesjonskravet som må knyttes til enhver prest som forberedes til tjeneste i vår kirke. De seinere års utvikling har ført til at de teologiske fakultetene i større og større grad fristilles fra en konfesjonell binding. Tydeligst kan en se dette i regi av Det teologisk Menighetsfakultet som langt på veg dras i retning av å være et ekumenisk lærested.

Det teologisk fakultet i Oslo er som universitetsinstitusjon prinsipielt fristilt konfesjonskravet. Et praktikum lagt til universitetet vil inngå som del av en cand.theol.-grad uten bestemte bindinger til kirkens konfesjon, med de spenninger dette vil innebære (jf departementets merknader under punkt 3.2 i høringsnotatet). Møre biskop mener det vil være svært uheldig for kirken om konfesjonsløshet gjøres gjeldene også for de praktisk teologiske disipliner. En slik mulig utvikling kan unngås ved at praktikum ivaretas langs formelle kirkelige forankrede strukturer. Møre biskop vil slik sett hevde at Den norske kirke selv bør settes i stand til å ta ansvar for deler av

praktikumsutdanningen, men gjerne i kombinasjon med en del som forvaltes av academia. Forutsetningen må være at en sammen finner fram til en fullverdig faglig integrasjonsmodell mellom theoreticum og practicum som samlet fører fram til graden cand.theol.

I departementets høringsnotat punkt 4.1 drøftes den framtidige organiseringen av PTS. Et særlig anliggende gjelder forholdet mellom teori og praksis gjennom teologistudiet, slik dette nå er utviklet og tilrettelagt i regi av PTS. Departementet heller til den oppfatning at denne kompetanse i sin helhet overføres til Det teologiske fakultet. Ved dette grepet vil de tre utdanningsinstitusjonene TF, MF og MHS bli likestilte som utdanningsinstitusjoner. Med bakgrunn i vår argumentasjon ovenfor, vil vi fremme forslag om at det arbeides videre med en standardisert deling av praktikumsundervisningen mellom kirken på den ene side og de tre fakultetene på den annen side. I forlengelsen av en slik løsning kan kirken gis ansvar for den del av undervisningen og praksis som spesifikt rettes mot prestetjenesten i Den norske kirke. Kirken vil da kunne ivareta den konfesjonelle avhengigheten i praktikumsstudiet som ellers kan gå tapt. På den annen side åpner dette for tilsvarende konfesjonsbundne praktikumsdeler opp mot andre kirkesamfunn som benytter seg av utdanning på universitetsnivå.

Med bakgrunn i det som er skissert ovenfor, vil Møre biskop legge fram noen av de tankeføringene som ligger til grunn for et slikt standpunkt.

Historisk sett har hele den kirkelige utdanning vært knyttet til kirkens egne seminarer. Ikke minst gjelder dette presteutdanningen. Dette gjelder enda for store deler av den verdensvide kirke. Ved innføringen av reformasjonen i Danmark/Norge ble det etter 1536 gjort et avgjørende valg ved å overføre hele den teologiske danning og utdanning til academia ved universitetet i København. Et alternativt valg ville vært å opprette en egen kirkelig fundert friskole for prester på protestantisk grunn. En grunnleggende idè for det valget som ble gjort, var å forsterke den teoretiske og vitenskapelige plattformen hos kommende prester i tråd med reformatorens ønske. «... både for prekenes og embedets skyld...» (Luther) og ved at «... Kristus ikke ønsker ulærde eller selvlærde menn... i ledelsen av menighetene» (Melancton) (jf artikkel av Vidar Haanes i boken: Huuse/Hansen (red) «Presten i norsk kirke- og samfunnsliv» 2002). Konsekvensen av et slikt retningsvalg, skriver Haanes i samme artikkel, var at «Ved å velge universitetet fremfor presteskolen, valgte man også å gjøre prestestudiet til et statsanliggende mer enn et indrekirkelig anliggende». Et annet trekk ved dannelsen av prester i Danmark/Norge trådte i kraft da menighets kallsrett overfor prester opphøret ved at prester ble kongelig embetsmenn i 1667. Haanes skriver: «I den akademiske studieordningen som nå ble obligatorisk, kom ikke det praktisk-pastorale til sin rett» (Vidar Haanes 2002).

Med bakgrunn i det historiske risset som her er referert, kan det hevdes at de valgte profileringer kom til å danne en gjennomgående grunnlinje for hele den prestelige utdanning og pastorale forståelse helt fram til vår egen tid.

Med bakgrunn i disse historiske linjene er det også interessant å betrakte perspektivene rundt det gamle uttrykket *formatio pastorale*. Opprinnelig inneholder begrepet en tredeling av de aspekter som er knyttet til en kirkelig pastoral formatio: *formatio intellectualis*, *formatio spiritualis* og *formatio humana*. Denne tredelingen av formatiobegrepet vil, i den sammenheng vi her setter det inn i, hjelpe til å se en vektforskyvning i vår tradisjonelle kirkelige utdanning og danning. Hovedvekten har i vår tradisjon vært lagt på *intellectualis*-aspektet. I praksis arter dette seg faglig sett som

en kunnskapsmessig og teoretisk tilnærming til teologien som disiplin. Dernest har den også virket formende på et liv som utøvende menighetsprest.

Det aspektet som etter hvert har vist seg å komme til kort er ikke minst et formatio spiritualis, i den forstand at all forberedelse til prestetjeneste trenger å stå i en organisk sammenheng med kirkens daglige og indre liv. Noe som skjer i form av fellesskap om gudstjenester, oppbyggelse, i og omkring bønnene, gjennom pastorale samtaler og samhandlinger osv. osv. Det er i en kirkelig arena at dette området først og fremst kan dekkes og utvikles. I det en kristen enhetskultur reduseres og erstattes av en flerkulturell og flerreligiøs felleskultur, trengs det forsterkning av kirkens egen kulturplattform og spiritualitet innenfor en kirkelig og pastoral dannelsesprosess. Dette slår også over mot behovet for økt konfesjonell betinget bevissthet knyttet til spiritualitet.

Det tredje nevnte aspekt gjelder formatio human. Å utvikle en menneskelig og personlighetsmessig profil, som har bærekraft inn mot et langt liv som menighetsprest, trenger også en spesifikk kirkelig ramme rundt seg. Dette lar seg gjøre utenom en kirkelig betinget kontekst, men trenger likevel tilførsel av en indre kirkelig dimensjon. Formatio humana henger nøye sammen med utviklingsprosesser som kan drar nytte av og næres gjennom å leve ut «seg selv» i et kirkelig rom. Dette er prosesser som med indre nødvendighet må påbegynnes allerede i et studieløp, for siden å vare ved i en kirkelige sammenhengen på lik linje med de to andre aspektene av formatio pastorale.

Med vennlig hilsen

Ingeborg Midttømme
biskop

Bjørn Rasmussen
seniorrådgiver personal